

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв

Кафедра музичної україністики і народно-інструментального виконавства

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОГО
МИСТЕЦТВА**

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Освітня програма «Культурологія»

Спеціальність 034 «Культурологія»

Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»

Кваліфікація – Доктор філософії з культурології

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 5 від “4” січня 2024 р. .

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Теорія та історія інструментально-виконавського мистецтва
Викладач (-і)	Волощук Юрій Іванович
Контактний телефон викладача	+380997452710
E-mail викладача	yurii.voloshchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очна, вечірня, заочна
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації проводяться шляхом листування через електронну пошту та в індивідуальній формі
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Навчальна дисципліна «Теорія та історія інструментально-виконавського мистецтва» базується на історичних і теоретичних засадах професійного розвитку висококваліфікованих фахівців у галузі культурології, що забезпечує процес освіти доктора філософії, формує їх професійний розвиток, що є необхідною умовою для їх майбутньої наукової діяльності та музичної творчості. Зміст дисципліни полягає в ознайомленні здобувачів освіти з історичними передумовами та науково-теоретичними основами інструментально-виконавського мистецтва, його науковим апаратом; систематизацією знань; розвитку навичок до самостійної роботи з фаховою літературою, орієнтації в ній; формуванні широкого художнього кругозору майбутнього фахівця; виховуванні вміння самостійно мислити, критично аналізувати прочитану літературу; визначенні методів самостійної роботи здобувачів освіти над навчальним матеріалом; навчанні аспірантів складанню та виконанню практичних завдань. Тип Дисципліни вибіркової частини Термін навчання. II рік, III семестр (другий курс аспірантури, третій семестр, 19 тижнів) Кількість кредитів. 3,0 кредити, загальна кількість годин: 90 (30 – аудиторна робота, 60 – самостійна робота, 20 лекцій, 10 практичних) Викладацький склад. Волощук Ю. І. – кандидат мистецтвознавства, професор кафедри виконавського мистецтва.	

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни “Теорія та історія інструментально-виконавського мистецтва” є всебічне вивчення аспірантами вищих навчальних закладів, які здобувають освітньо-науковий рівень «доктора філософії» за спеціальністю «Культурологія», історії інструментально-виконавського мистецтва країн Європи; філософське та мистецтвознавче осмислення різноманітних стильових систем і напрямів, починаючи від барокової доби до сучасності в галузі інструментального виконавства, педагогіки і творчості; засвоєння широкого кола знань, пов’язаних з теоретичними основами музичного виконавства і творчості, зокрема, жанровою системою сольного, камерно-ансамблевого та оркестрового виконавства; ознайомлення з комунікативною специфікою концертування з оркестром.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Теорія та історія інструментально-виконавського мистецтва” є:

- знання основних етапів становлення та розвитку інструментально-виконавського мистецтва країн Європи;
- вивчення генези та еволюції духового та струнно-смичкового інструментарію;
- ознайомлення з провідними європейськими школами інструментального виконавства та їх стильовими особливостями;
- досконале володіння матеріалом з еволюції стилів та жанрів у європейській музичній культурі;
- засвоєння теоретичних основ інструментального виконавства.

У результаті вивчення курсу аспіранти повинні:

знати:

- основні етапи еволюції музичного інструментарію;
- інструментальне виконавське мистецтво доби Бароко;
- інструментальну музику та виконавське мистецтво віденського класицизму;
- інструментальне виконавство та творчість романтичної доби;
- основні тенденції розвитку музично-інструментального виконавства ХХ – початку ХХІ століття;
- жанрову систему інструментальної музики у європейській музичній культурі;
- особливості концертування з оркестром та його комунікативну специфіку;
- основні музично-виконавські категорії та їх зміст;
- основні виконавсько-педагогічні школи та їх історичний розвиток.

вміти:

- аналізувати теоретичний матеріал, виділяючи основні моменти лекцій;
- порівнювати між собою ідейно-художні та стильові особливості європейських виконавських шкіл;
- проводити порівняльний аналіз інтерпретаційних концепцій найяскравіших виконавців-інструменталістів минулого та сучасності;
- аналізувати сучасні тенденції розвитку музично-виконавського процесу;
- збагачувати власну духовну культуру шляхом самоосвіти, творчо працювати над удосконаленням знань з історії та теорії виконавства.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

Здатність продукувати нові ідеї, ціннісно-світоглядно усвідомлювати їх, розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності культуролога-дослідника, культуролога-практика.

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері музичного мистецтва на основі системного наукового та загальнокультурного світогляду із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

ЗК02. Здатність працювати в міжнародному контексті

Фахові компетентності:

СК01: здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у культурології та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках в різних галузях гуманітарних наук;

СК02: здатність застосовувати новітні культурологічні концепції щодо пояснення сучасних культурних явищ і процесів;

СК03: здатність застосовувати сучасні інформаційні технології, наукометричні бази даних та інші електронні ресурси,

Спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та навчальній діяльності;

СК04: здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті, знати та розуміти діяльність профільної кафедри (розподіл функціональних обов'язків розподіл педагогічного навантаження, місце кафедри у системі науково-дослідної роботи інституту та університету);

СК06: здатність дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності;

СК07: здатність до побудови тлумачно-інтерпретативних схем культурологічного нарративу з використанням існуючих та власних теоретичних моделей в культурологічному дискурсі, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань;

СК08: здатність розуміти матеріальну та духовну цінність художнього об'єкту в різних хронологічних межах та географічних ареалах у відповідному історико-художньому, економічному, соціокультурному, інституціональному та тендерному контекстах.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
практичні / семінарські	10
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ вибірковий
III	034 Культурологія	II	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	Заняття практичне	сам. роб
Тема 1. Еволюція музичного інструментарію у європейській музичній культурі.	2	1	6
Тема 2. Зародження інструментальних жанрів	2	1	6
Тема 3. Інструментальне виконавське мистецтво доби Бароко.	2	1	6
Тема 4. Інструментальна музика та виконавське мистецтво віденського класицизму.	2	1	6
Тема 5. Інструментальне виконавство та творчість романтичної доби.	2	1	6
Тема 6. Основні тенденції розвитку музично-інструментального виконавства ХХ століття	2	1	6
Тема 7. Жанрова система камерного ансамблю у європейській музиці.	2	1	6
Тема 8. Сольне виконавство як форма мікроансамблю.	2	1	6
Тема 9. Оркестрове (колективне) виконавство як модель макроансамблю.	2	1	6
Тема 10. Концертування з оркестром та його комунікативна специфіка.	2	1	6
ЗАГ.:	20	10	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання курсу	90-100 балів (А «Зараховано») отримує аспірант, який виконав всі види самостійної роботи, практичні заняття, дав повні відповіді на запитання на екзамені, опрацював рекомендовану літературу. 80–89 балів (В «Зараховано») отримує аспірант, який виконав всі види самостійної роботи, практичні заняття, дав відповіді на запитання на екзамені, опрацював більшість рекомендованої літератури.

	70–79 балів (С «Зараховано») отримує аспірант, який виконав більшу частину видів самостійної роботи, практичні заняття, дав відповіді на запитання на екзамені, опрацював значну кількість рекомендованої літератури. 60–69 балів (D «Зараховано») отримує аспірант, який виконав половину видів самостійної роботи, практичних занять, дав неповні відповіді на запитання на екзамені, опрацював половину рекомендованої літератури. 50–59 балів (E «Зараховано») отримує аспірант, який виконав третину видів самостійної роботи, практичних занять, дав неповні відповіді на запитання на екзамені, опрацював третину рекомендованої літератури. 26–49 балів (FX не зараховано з можливістю повторного складання) отримує аспірант, який виконав хоч якусь частину видів самостійної роботи, практичних занять, не дав відповіді на запитання на екзамені, опрацював малу кількість рекомендованої літератури. 0-25 балів (F не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни) отримує аспірант, який не виконав жодного виду самостійної роботи, практичних занять, не може дати відповіді на запитання на екзамені, не опрацював рекомендованої літератури. Розподіл балів, які отримують аспіранти Змістовий модуль 1 – 60 балів Змістовий модуль 2 – 40 балів Залік – 100 балів (максимальна сума балів за 2 модулі)
Умови допуску до підсумкового контролю	Залік отримують аспіранти, які за підсумком двох модулів отримали не менше 50 балів
7. Політика навчальної дисципліни	
Відповідно до вимог Національної рамки кваліфікацій для кваліфікаційного рівня «доктор філософії» програмні вимоги навчальної дисципліни спрямовані на досягнення восьмого (8) кваліфікаційного рівня (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 червня 2019 року № 509 «Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/509-2019-%D0%BF#n5), за яким особа, яка завершила навчання на ОНП третього рівня вищої освіти повинна мати здатність демонструвати значну авторитетність, інноваційність, високий ступінь самостійності, академічну та професійну добросовісність, послідовну відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності. Результатом навчання повинна бути здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення. У взаємовідносинах викладач та аспіранти керуються загальними морально-етичними принципами та правилами поведінки відповідно до Кодексу честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», ухваленого Конференцією трудового колективу ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» 29 грудня 2015 року. Тому, політика курсу спрямована на те, щоб забезпечити аспірантам здобуття знань, умінь та розуміння, що відносяться до галузі мистецької творчості, що дасть їм можливість виконувати свою роботу самостійно. Акцентується увага на забезпеченні підготовки професійних здібностей щодо	

самоорганізації, вміння самонавчатись, розвинути аналітичне мислення, приймати обґрунтовані рішення, здійснювати оцінювання та забезпечення якості виконаних робіт.

Академічна доброчесність: для запобігання академічному плагіату здійснюється перевірка письмових робіт на плагіат; стимулюється участь у вебінарах про дотримання академічної доброчесності. Очікується, що здобувачі наукового ступеня доктора філософії будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання академічного плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

Неформальна освіта: регулюються Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)

<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

Відвідування занять Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі освіти відвідають аудиторні заняття курсу. Пропуски аудиторних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку.

8. Рекомендована література

1. Бахталовська О.М. Інтерпретації виконавського романтичного стилю у скрипковій музиці XIX століття: навчально-методичний посібник. Ів.-Франківськ: Симфонія форте, 2011. 188 с.
2. Вакульчук О.А. Інструментальна музика в українських нотних виданнях 1923-1934 років: монографія. К.: НБУВ, 2011. 184 с.
3. Верещагіна О.Є. Історія української музики XX століття: навч. посіб. для студ. музичних спец. 2-ге вид., доп.; Рек. МОН. Тернопіль: Астон, 2010. 280 с.
4. Волощук Ю. Скрипкова музика у творчості композиторів Галичини: національні традиції і європейські модерні тенденції. К.: Редакція "Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України", 1999. 40 с.
5. Волощук Ю. Скрипкове виконавське мистецтво Східної Галичини другої половини XIX – першої третини XX століття: національні традиції та поліетнічні культурні взаємини: навчальний посібник. Ів.-Франківськ: ПНУ ім. В.Стефаника, 2012. 128 с.
6. Дутчак В. Бандурне мистецтво українського зарубіжжя XX – початку XXI століття: монографія. Ів.-Франківськ: Фоліант, 2013. 488 с.+ 68 іл.
7. Історія української радянської музики. К.: Музична Україна, 1990. 296 с.
8. Карась Г.В. Музична культура української діаспори у світовому часопросторі XX століття: монографія. Ів.-Франківськ: Тіповіт, 2012. 1164 с.
9. Кашкадамова Н.Б. Історія фортеп'янного мистецтва. XIX сторіччя: підручник. Тернопіль: АСТОН, 2006. 608 с.
10. Кияновська Л.О. Українська музична культура: навчальний посібник. Львів: Тріада плюс, 2009. 356 с.
11. Кияновська Л. Галицька музична культура XXI-XX століття: навчальний посібник. Чернівці: Книги-XXI, 2007. 424 с.
12. Кіндратюк Б. Нариси музичного мистецтва Галицько-Волинського князівства. Львів: Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України, 2001. 144 с.
13. Козаренко О. Феномен української національної музичної мови. Львів: Наукове товариство ім. Шевченка, 2011. 284 с.
14. Круль П.Ф. Східнослов'янська інструментальна культура: історичні витоки і функціонування: монографія. Ів.-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2006. 164 с.
15. Розенберг Р. Одесская композиторская школа: К 100-летию основания и 75-летию Одесской организации НСКУ: монографія. Одесса: Астропринт, 2013. 328 с.

16. Сідлецька Т.І. Культурно-історична еволюція українського оркестру народних інструментів: монографія. Вінниця: ВНТУ, 2009. 184 с.
17. Українська музична культура на сучасному етапі: трансформація традиційних і академічних форм: зб.матер. Всеукр. наук.-практ. конф. ПНУ, 24-25 квітня 2013 р. / ред. В.Дутчак. Ів.-Франківськ: Фоліант, 2013. 315 с.
18. Хай М. Музично-інструментальна культура українців (фолкльорна традиція). Київ - Дрогобич, 2007. 543 с.
19. Черепанин М. В. Музична культура Галичини (друга половина XIX- перша половина XX ст.): монографія. К.: Вежа, 1997. 328 с.
20. Шип С. Музична форма від звуку до стилю. К.: Заповіт, 1998. 386 с.
21. Ярошенко І. В. Мистецтвом встелені шляхи. Андрій Кушніренко – диригент, композитор, педагог. Чернівці: Прут, 2004. 220 с.

Викладач кандидат мистецтвознавства, професор Волощук Ю. І.